

سوال: رهبری فرمودند: برخی ریشه های افزایش قیمت دلار سیاسی و امنیتی است. اکنون با توجه افزایش غیر منطقی قیمت دلار چگونه این موضوع قابل تبیین است؟

از دو وجه می توان به این پرسش پاسخ داد. وجه اول بر اساس اخبار قطعی و سابقه این اتفاق است. به صورت خلاصه در دور اول تحریم ها و جهش قیمت ارز بین سال های ۹۰ تا ۹۲ بعضی عناصر بهایی با راه اندازی سایت های زنجیره ای و ارائه قیمت های ساختگی روی بازار ارز تاثیرگذار بودند. سایت مرکزی این عده سایت مثنال بود که در آن زمان از داخل ایران به روز می شد و سایت های متعددی که در واقع سایت های اقماری این سایت محسوب می شدند و همه توسط یک نفر اداره می شدند به قیمت های آن سایت ارجاع می دادند. به همین دلیل آن سایت تبدیل به مرجع قیمت ارز در بازار تهران شده بود. پس از اطلاع نیروهای امنیتی این فرد بهایی بازداشت شد و تلاش شد از همان طریق برای کاهش قیمت ارز در بازار و دادن سیگنال کاهشی به بازار اقدام شود که تا حدودی موفق بود. البته عملکرد بعضی بانک های خاص در جمع آوری ارز از بازار در آن دوره مانع کاهش بیشتر قیمت ارز شد. این فرد بهایی پس از آزادی از زندان به ترکیه رفت و از آنجا دوباره سایت مثنال را مجددا راه اندازی کرد و تلاش کرد در دور جدید تنش ارزی دوباره نقش آفرینی کند.

در عین حال، در دوره جدید تحریم ها پس از خروج ترامپ از برجام، با توجه به اینکه بازار ارز امارات به عنوان اکوسیستم انتقال ارز ایران عملا بسیار محدود شده بود، بازار ارز سلیمانیه عراق تبدیل به یکی از بازارهای تاثیرگذار بر قیمت ارز شد. با توجه به عمق کم این بازار در کنار ابزارهایی چون پوزهای بانکی بی هویتی که از کشور خارج شده بود و چک پول هایی که خارج از ایران به راحتی معامله می شد، کشورهای سلطه گر و عوامل آنها در منطقه از جمله بعضی کشورهای عرب حاشیه خلیج فارس تلاش کردند از این طریق بر بازار ارز داخلی تاثیر بگذارند و با خرید و فروش های صوری ارز قیمت ها را بالا ببرند. اقدام آنها در رسیدن قیمت ارز به ۱۹ هزار تومان در پاییز ۹۷ موثر بود اما پس از آنکه چک پول ها بی اعتبار اعلام شد و همچنین پوزهای خارج از کشور نیز قطع شد و معامله از طریق آنها ناممکن شد عملا دامنه تاثیرگذاری دشمنان بر بازار ارز از طریق کشورهای منطقه بسیار محدود شد.

در ماه های اخیر و پس از انتقال بعضی دلان ارز از داخل کشور و بازار سبزه میدان به هرات و با تضعیف مجدد اکوسیستم ارزی ایران در امارات، دوباره تلاش هایی برای تاثیر گذاری در بازار ارز از طریق بازار فردایی هرات از سوی عوامل بیگانه قابل مشاهده است. دلیل تاثیر گذاری این تلاش ها محدود تر شدن و کوچک تر شدن بازار ارز ایران ناشی از کاهش صادرات غیر نفتی پس از شیوع کرونا است.

وجه دومی نیز میتوان برای تاثیر عوامل سیاسی و امنیتی بر بازار ارز برشمرد که بیشتر متکی بر تحلیل است. بر این اساس به نظر می رسد برای وادار کردن ایران به دست کشیدن از مولفه های قدرت ملی و بی دفاع کردن کشور به وسیله ابزار مذاکره و تحریم، تلاش می شود قیمت ارز به عنوان یک سلاح اصلی مورد استفاده قرار بگیرد.

این موضوع در کنار نوع رفتار دولت با بعضی متحدان کشور در دوره قبلی تحریم ها به خصوص چین که در سال های ۹۰ تا ۹۴ راه تنفس ارزی کشور را باز نگه داشته بود و همچنین بعضی تصمیمات خاص در دولت مانند تصمیم اخیر واردات یک میلیارد دلار بدون انتقال ارز که فشار زیادی بر بازار ارز وارد کرد (این تصمیم با فشار بعضی مشاوران اقتصادی دولت که سابقه فعالیت در بخش بازرگانی را نیز داشته اند اتخاذ شد)، این گمانه را به بعضی تحلیل گران منتقل می کند که بعضی گروه های ذینفوذ در دولت با کارزار فشار حداکثری آمریکا همراهی دارند و به تاثیر گذاری این کارزار کمک می کنند.